

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stalnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

V a b i l o

k naročevanju na

„SLOVENCA“.

„Slovenec“ velja, kakor do zdaj:

Za Ljubljano:

Na dom pošiljan za celo leto 9 gl. — kr.;
" " " " pol leta 4 " 50 "
" " " " četrt leta 2 " 30 "
" " " " en mesec 80 "

V administraciji sprejeman:

Za celo leto 8 gl. 40 kr.;
" pol leta 4 " 20 "
" četrt leta 2 " 10 "
" en mesec — " 70 "
posamezne številke . . . — " 7 "

Po pošti:

Za celo leto 10 gl. — kr.;
" pol leta 5 " — "
" četrt leta 2 " 50 "
" en mesec — " 90 "
posamezne številke . . . — " 8 "

Za bogoslovce, dijake in učitelje:

Za celo leto 6 gl. — kr.;
" pol leta 3 " — "
" četrt leta 1 " 50 "

(Zarad malega spremena menda nam ne bo nihče za zlo vzela, ker očitno mi ne bomo nobenega dobička imeli, ampak želimo le mnogim s tem vstreti. Za vsak stan posebej nam iz mnogih vzrokov ni mogoče posebne cene delati.

Naročnina se pošilja najceneje po poštah nakaznicah (Postanweisungen).

Opravništvo,

Stari trg, hiš. št. 16.

Časopisje slovensko.

II.

Kar je predrl lažnivi liberalizem v Avstriji in je prikazala se „Neue freie Presse“ l. 1864 na Dunaju, prikazovali so se kakor gobe po dežji tako zvani „Tagblatti“ po deželah in posameznih mestih. Razširjal se je po njih liberalizem po nemški, dokler se je tudi poslovenil, ter z blatom ometavati jel brez razločka vse, kar je krščansko-katoliškemu srcu sveto in drago na pr. vero, cerkev, cerkvene naprave in vstanove, cerkvene osebe više in niže, verne narodnjake, poštene pisatelje itd. tako, da se ona doba imenovati sme prav res blatna ali mažarska! To mažarsko počenjanje z najsvetejšimi rečmi je vzbudilo nekatere iskrene domoljube, da so temu poganskemu liberalnemu novinarstvu nasprot vstanovljati jeli krščansko konservativno časopisje. Vsled tega je prikazal se v Mariboru na pr. „Slovenski Gospodar“, v Celovcu „Besednik“, v Ljubljani „Slovenec“, v Gorici „Glas“ itd. Toda otroci tega sveta so sploh razumnejši v svojem rodu, in dokler se ti po društvi podpirajo navadno z združenimi močmi, ubijajo se uni dostikrat posamezni, da se ubijejo — brez zdatne vzajemne podpore.

Poklic konservativnemu slovenskemu časopisju je toraj se vojskovati z liberalnim časnikarstvom, braniti in braniti slovenskemu narodu svete pravice, in dajati resnici vedno spričevanje. Svet je ta poklic, ker gre boj za svete reči. Trdo se je tudi „Slovenec“ moral boriti koj s početka. Kako in s kolikim vspěhom se je boril doslej, o tem sodba gré vérnim

čitateljem. Ker pa je človekovo življenje na zemlji vojska, vidi se, da vojska ostane poklic tudi „Slovenec“, in prva pomoč v njej bodi mu blagoslov od Gospoda, od kterege pride vsak dober dar, v brambi za njegovo stvar; drugo pa v vzajemni podpori vseh, katerim je mar resnica in pravica. V tem oziru je „Vaterland“ nedavno prav opomnil, da taki borci niso stranka (klerikalna, konservativna, ali kakor se ljubi nekterim jo imenovati); temuč da z njimi mora biti vsaki prijatelj resnice in pravice, toraj s „Slovencem“ ves slovenski narod, pod starim častitljivim geslom: Vse za vero dom, in carja! Kakor se pod tem geslom zedinjajo pošteni časniki, tako naj bi se tudi pošteni domoljubi, pomljudi, da najhujše utépa naposled se tistim, katerim je klical nekdaž že prerok Elija: „Kako dolgo omahujete na dve strani? Če Gospod je Bog, hodite za njim; če pa Baal, hodite za unim (III. Kralj. 18, 21).“ —

Kdor pazljivo prebira pošteno konservativno časništvo v katerem koli jeziku, studi se mu potem liberalno novinarstvo — tagblatovsko — pritlikovsko. Kako slavno se bori na pr. „Germania“ v Berlinu, „Vaterland“ na Dunaju, „Recht“ v Požunu! Želéti je, da bi v tako odločnem duhu katoliškem delovalo tudi časništvo slovansko. — Kakor v drugih rečeh — so tudi v teh Slovanom na čelu vrli Čehi in znamenito je, koliko je na Českem popravil in zboljšal že v VII. dosedanjih tečajih svojih izvrstni „Čech“, kateri vsaki dan razun nedelj in praznikov izhaja v Pragi. Kakor „Čech“, ozi-raj se tudi drugi listi českoslovanski na pr. „Hlas“ v Brnu, „Našinec“ v Olomucu,

Dogodba iz življenja.

Hud vihar razsaja in tuli zunaj ter meče visoke morske valove na breg. Stari ribič in njegova žena sedita v varnem poslopju in poslušata, kaj se na morji godi. Sliši se znamenje na pomoč! — Ribič skoči ter si mane roke od veselja, in peklenska zlobnost se mu razodeva na obrazu. „Izmetine, starka, izmetine bo dans obilno“.

„Krištof, moj mož, če le ne bode šlo za življenje komu!“

„Bah, kaj to, človeka življenje! Na širokem morji se vsak dan več ljudi potopi; ali kje drugje ali tukaj, je enako. Ako se barka ne razbije, ni izmetine. Ali mož, prepasan z rumenjaki, ki ga je lansko leto semkaj na breg morje vrglo, kaj ni bil masten in dober plen?“ Starka globoko zdihne.

Zopet se sliši znamenje na pomoč!

„Prav, le streljajte, pri takem vremenu se ne upa noben mornar vam na pomoč“. — „Vi ste naš plen“, pristavi na tiho. Stopi k oknu in gleda na šumeče morje. Presunljiv blisk razsvetli noč in strašen grom se zasliši.

„Ako čutim, da je kaka barka v nevarnosti — reče starka — se vedno spominjam najinega sinu; vtegne biti na potu k nama.“

„Najin sin? Sin je na Amerikanskem pri svoji kmetiji in se ne zmeni za svoje starše. No, starka, tega si le iz glave izbij; sin se pač ne bode več k nama vrnil.“

„Tako praviš ti — pristavi žena —; meni je obljubil, da se bo vrnil, kadar si bo kaj pridobil, in sin drži in spolnuje, kar obljubi. Včasih se mi dozdeva, da bo kar zdaj najin prag prestopil.“

„Nespametna žena — godrnja ribič. Izbij si take domišljije iz glave. Ko bi bil tako dober sin, kot si domišljuješ, bi nama bil že kterikrat kaj poslal.“

„Ako nima nič — ugovarja žena —, ne more nič poslati.“

Ribič spozna nedoslednost ugovora.

„Kako zopet govoriš! Prišel bo, ker si je kaj pridobil; pa zopet ne piše, ker nima nič. Sin ne piše in ne pride, ker na naji ne misli več; in dosti tega.“

Strel se glasi prav blizu bregovja. „Jezus in Marija!“ vsklikne starka, sklone roke ter poklekne in moli.

Ribič pa se steguje kot ptica ujeda, ako iz svojega gnezda plen sluti in se pripravlja ga vjeti. Vihar prinaša glasove obupajočih ljudi na ušesa obeh, in ko starka moli in zdihuje, se poda ribič na prosto med vihar v temni noči; splazi se na kleč, od koder se ozira na morje, katero sem ter tje luna izmed razburjenih strganih oblakov obseva in blisk posveti, zapazi barko na visokem valu, ktera se podi proti skalovji, ki ga je dosti okoli otoka. Naenkrat zasliši ribič grozoviten pok, in presunljivo vpitje se razlega po zraku; pa kmalo vse potihne, nič več ne sliši nego bučanje viharja in butanje valov ob skalovje.

Ribič se sklone nad skalo in gleda po morji z očmi, ki iščejo plena; morje podi val za valom ter ga buta ob suho zemljo; kar na enkrat prešine ribiča satansko veselje; vidi vkljub temi nekaj na bregu ležati, kar je ravno val tje vrgel. Prežé na vse strani se previdno bliža in najde moža, ki stegnjen na bregu leži; se sklone ter preiskuje njegove žepe in najde dobro napolnjeno listnico.

„Še je nesrečnež živ — jeclja ribič — bi se vtegnil zavesti; pa mogoče, da bo mislil,

celó „Tydenník Opavský“ itd. radi na Slovence, ter priobčujejo sem ter tje iz naših listov svojim rojakom. — Manj vzajemnosti opazuje se žalibog med listi h r v a š k i m i i n s l o v e n s k i m i. „Zagrebački katolički list“, sedaj že v XXVI. tečaju, malokdaj oméni kaj iz „Zgod. Danice“; še manj se „Obzor“ v tečaju V. ozira doslej na liste slovenske. Tako je premalo vzajemnosti slediti med šolskimi. Bolja sta „Vienac“ i „Lipa“, časopisa zabavi i pouci, ktera tu in tam opisujeta bolj sloveče može slovenske in kraje bolj znamenite, ter jih prinašata celó v slikah na pr. Postonjsko jamo, Bled itd. — Dokaj dobro se je prijel „Primorac“, list za politiko, narodno gospodarstvo in pomorstvo, kateri v godini III. izhaja po trikrat na teden v Kraljevicu in vrlo dobro služi Slovincem primorskim. Koliko premalo vzajemnosti je med Slovenci in drugimi bolj vzhodnjimi rodovi slovanskimi v časopisji, pototil bi hudo naš „Slavjan“ v Celovcu.

Vendar — ako pogleda človek v nekdanjost, zná se tudi v tej zadevi nekoliko napredka, in kakor se vznjua vzajemnost v časopisji slovanskem, tako naj bi se pospeševala posebej v slovenskem, da bi časniki pravih in dobrih načel podpirali se med seboj v dejanji in nehanji. Prav je, da se ohrani „Besednik“ kot primerna vstanova Janežičeva in vgodno glasilo Slovincem tolikanj koristne družbe sv. Mohora. Dobro bi bilo, da bi si osnovali še za nektare stroke lastne časnike po zgledu vrlih Čehov, ki so letos zagotovili materam českim L u d m i l o, da jim bode to, kar je nemškimi Monika. Kaj bi bilo, ko bi kateri rodoljub poštenjak osnoval posebej list slovenskim hčeram in materam, sedanjim in prihodnjim učiteljicam, ktere podučevane sedaj, da niso ne tič ne miš, pa tako ostati ne bodo mogle, ampak potrebovale bodo k lastnemu napredovanju ter k vspešnemu delovanju raznih dobrih svetov, razlag in pojasnovanj, staric in novic. — Upajmo, da oživi nam skoro spet „Pravnik“; vsaj prihajajo mladi pravoslavci slovenski z vseučilišč, kteri bodo sposobni nadaljevati delo koristno duhovskim in deželskim vradnikom, višim in nižim, po tvarini in besedi, kar pričel je bil dr. R. Razlag. — Vsem jako vstreglo bi se, ko bi napovedale se nam skoraj spet Slomšekove tolikanj priljubljene Drobčinice itd. —

Dotlej pa, Slovinci! podpirajmo se z

da je listnico na morji zgubil in morje je široko.“ — Še preiskuje ležečega nesrečneža, in dotiplje uro na verižici. Zlobnost se ga loti, vzame uro in verižico, zadene ležečega na rame in ga nese na skalo, od koder je poprej razbito barko zagledal.

„Ako bi se zavedel nesrečnež, bi videl uro pri meni, me naznanil kot tatu v vasi, ko vendar veljam za poštenega moža; in ko bi ure tudi ne nosil, bi se sumičilo, da sem si jo prilastil; ravno tako z listnico. Doli toraj v morje s teboj, vsaj ti ne boš prvi.“

Nesrečnež je visel na skali nad prepadom, ktere strmo steno peneče se morje obliva; sune ga in nesrečnež telebi v globočino in ob skalo butajoč se val ga pokoplje v moker grob, v svoje naročje.

Po stranskih potih se verne ribič domu; dozdeva se mu, kot da ga čaka doma kaka nezgoda.

„Bedarija — se osrčuje, vsaj ni prvokrat, da sem koga v morje vrgel.“

Hodi po potu, od ktereга misli, da bo najhitreje doma; pa hodi nevedé po veliko daljem; slednjič vendar domu dospé. Žena je

zedinjenimi močmi, da ohrani in vedno zboljšuje se nam dosedanje pošteno časopisje na čast domovini in narodu v blagor. Sploh je znano, da prosti časniki naši od zgoraj nedobivajo ovsa, da marveč nekteri slovenski list milo zdihoval bi lahko s kranjsko paro, z Vodnikovim slovenjim konjem, češ, da tepejo me po glavi in lačen medlim na cesti; toraj je treba dajati ga jim od spodej, da ne poginejo nam v sramoto, domovini in narodu v kvar. So rodoljubi, kteri časih ne vedo, kam bi volili kaj svojega premoženja. Dobro časopisje je v sedanjí dobi gotovo dobra in potrebna stvar, in spominjali naj bi se ga domoljubi v svojih oporokah ter doma darovali rajši domačim nego tujim po tujcih na tuje.

Nepopolnoma je vsako človeško početje, vzlasti delo časnikarsko, ktero v trdih zadevah vrši se tolikrat naglo in hitro. Potrpljenje toraj imejmo z neradovoljnimi pomotami ali napakami. Volja poprav nas bodi, in skrb, da v beg zarotimo duhe dvombe, nemarnosti, tmin, ki se plazijo še med nami ter begajo in opvirajo krepko delovanje. Spoštujmo se sami, da si priborimo dostojno spoštovanje pri tujcih in celo pri nasprotnikih. Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti.

Istinič.

Politični pregled.

V Ljubljani, 22. decembra.

Avstrijske dežele.

Gosposka zbornica je 20. t. m. zavrгла predlog Wildauerjev, ki je bil od zbornice poslancev z veliko večino sprejet. Poročevalec je bil g. Hye, ki je izrekel trdno zupanje, da bode zbornica predlog sprejela. Knez Čartoriski je spodbijal svojega predgovornika ter povdarjal, da ta postava sega v pravice deželnih odborov in da državni zbor nima pravice o tej reči sklepati, dr. Hasner pa je dokazoval, da ta postava bo brez praktičnih nasledkov, ker je deželni zbor ne bo hotel izvršiti, kakor noče izvršiti šolske postave od leta 1868. Pri glasovanju je glasovalo 34 gošpodov za, 34 pa proti predlogu, ki je bil vsled tega zavržen. Vlada, ki se je še v zbornici poslancev na vso moč prizadevala, da bi bila spodbila dotično postavu, ker je prepričana, da ji sedanjí „modus vivendi“ več hasne, nego

v molitvi in branji sv. pisma zaspala; molitev ji je skrbí olajšala. Ribič ne pregleda svojega ropa; boji se, da bi se starka ne prebudila in vganila, kar se je zgodilo. Tudi ni imel navadnega poželenja, ogledati si vpljenjen zaklad; bilo mu je še nekako ložje iti spat, ko ni prisenih reči si ogledal. Svoje žene ne zbudi, se poda v sobico, ker bal se je vprašanj svoje žene.

„Nespamet, čemu tako“, si misli, ko se hoče ravno sleči.

Mislil si je gotovo nekaj tolažljivega, ker se naglo obleče in v sobo svoje žene poda. Potegne uro iz žepa in si jo pri luči ogleda in „Jezus in Marija“ zavpije. Bila je ura njegova, tista ura, ktero je svojemu sinu na pot dal. Žena se zbudi. Pred njo stoji njen mož, bleđ, preplašen, z velikimi očmi in razpršenimi lasmi. S tresečo se roko premetava zlato in papirje, in zavpije s presunljivim glasom.

„Krištof!“ zakliče starka.

„Tvoj sin, starka, se je vrnil, bojuje se z valovi. Na pomoč, na pomoč!“

Česar nesrečna mati ne vgane, jeclja ribič v pretrganih besedah, potem hiti na breg, kamor za njim tudi njegova žena pride. Splazi

očiten boj, je vse žile napela, da bi vsaj zbornica gosposka zavrгла predlog Wildauerjev.

To se je sicer zgodilo, a taka zmaga je za parlamentarično vladu vendar le zguba, ker je jasno, da večina zastopnikov ljudskih ni na njeni strani. Pričetkom seje se je predsednik spominjal ranjega kardinala Rauscherja, ki je bil ud gosposke zbornice, potem pa so obljubo storili novi udje: Knez in škof Pogačar, grof Crenneville, opata Helferstorfer in Mitsch pa vitez Scharschmidt.

V Zbornici poslancev je vlada nekterim svojim privržencem naznanila, da denarni minister bo po počitnicah predložil načrt, kako bo pridobil denarje, ki mu jih bo primanjkovalo.

Nadvojvoda Albrecht je z dovoljenjem cara ruskega imenovan za častnega uda akademije Nikolajeve za višje častnike.

Ungerski konservativni udje zbornice gosposke so se pri grofu Karolyu posvetovali, kako bodo v budgetni razpravi ravnali. Pravijo, da bodo vladin predlog hudo prijemali.

Vnanje države.

Bosenski vstajniki so neki gosp. Hubmajerja izbrali za glavnega poveljnika vstašev v severni Bosni, sinu Karagjorgjevičevu pa so svetovali, da naj odide, ker nočejo z njegovo rodovino nič posla imeti. Za višjega poveljnika turškega v Hercegovini pa je imenovan Ahmet Moukhtar-paša, ki se je 20. t. m. odpeljal na Klek. Bo-li srečnejši kakor njegov predniki?

Bavarski minister Lutz, kteri se je v zadevah škofa ratibornskega s svojimi lažmi tako hudo opekel, bode moral neki vendar le odstopiti. To bo silno hudo delo možu, ki se ministerskega stola drži kakor kloščec pasje kože.

Na Španjskem radikalna stranka Alfonsovcem dela veliko skrbí. V Sevili so dijaki klicali „živela republika“ in vlada je morala tje poslati oddelek vojakov, da pomiri razgrajalce. V Madridu imajo več skrivnih tiskaren, v kterih se tiskajo radikalni listi. Eden izmed njih „Revolution“ je v 6. številki brez ovinkov pisal, da naj se ministri postreljajo, Don Alfons pa naj se obesi. Karlisti v Sansebastian še vedno mečejo bombe in General Moriones je 21. t. m. imel mestu priti na pomoč. Karlistiški general Larumbe je 16. t. m. Alfonsistom

se na skalo, s ktere je sina v morje vrgel; žena gre za njim. Pa ko žena do vrha pride, ribiča, njenega moža, ni nikjer več; s tistega kraja je padel v razburjeno morje.

Med mrličí, ktere je morje na suho vrglo, bil je tudi ribič in njegov sin. Skupen grob je bil za oba skopan, pa starka je razglasila svojega moža za samomorivca, ker je dobro vedela, kaj se je zgodilo. Mnogo let potem obiskuje še gomilo svojega sinu, polaga na-njovencev, vsaja cvetlic in jim priliva, in moli za sina, kedar koli se približa kraju, kjer počiva njen ljubljeni, nesrečni sin; mnogo vročih solz polije na suhi grob; mnogo zdihljejev se njenemu srcu odtrga. — Groba svojega moža, ki je bil ob strani za samomorivca odločen, ne obišče nikoli; tudi njegovega imena nikoli več ne izreče; vsak spominj na-nj v svojem stanovanji uniči. Dasi tudi ni nikoli s kterim človekom od tega zločinstva govorila, se je vendar zvedelo in razširilo; in ako se morski valovi ob skalo butajo, in vihar tuli in nad otokom buči: ondaj — pravijo ribiči — kliče stari ribič na pomoč, in se prekucuje v morje s skale, od koder je sina va-nj vrgel.

vzel vojno kaso, namenjeno za vojake v Reyni, ki že več mesev niso dobili nobene plače. Tudi je dobil v roke plajšev za 2 batalijona in mnogo drugih reči.

Izvirni dopisi.

Iz šentviške okolice na Dolenjskem, 3. decembra*). Ne zamerite, da tudi jaz spregovorim o našem okrajnem glavarju Vestenecku. Reč se mi sprva ni zdela spomina vredna, a ko sem bral, kako se je ta gospod izmišljeval, da bi bil zabranil misijon na Vačah in kako je za nos vodil slavno deželno vlado, samo da bi bil duhovnom in vernemu kmečkemu ljudstvu eno zasolil, sprevidel sem, da tudi to, kar je storil pri nas, je z ravnanjem na Vačah v tesni zvezi.

G. župnik so nas poklicali, da naj pride mo v pondeljek dopoldne ob 9. uri v farovž, da se o neki važni reči nekoliko dogovorimo. Res je prišlo 9 županov iz okolice šentviške. Ko so bili vsi zbrani, pridejo g. župnik in povedo, da smo od slavnega okrajnega glavarstva litijskega prejeli ostro povelje, da s 1. decembrom t. l. zaradi velike umrljivosti v Št. Vidu, razun 6 občin, ne smemo nobenega mrliča pokopati na šentviškem pokopališču, in da za druge občine se mora do 1. decembra, **to je v 3 dnevih**, napraviti novo pokopališče v velikem Gabru. Vsled tega so g. župnik županom naročili močno paziti, da nihče ne prestopi tega Vesteneckovega ukaza, dokler reč od višje oblasti ne bo rešena, pri kateri se hočejo pritožiti. Toda reč se ložej zapove, kakor pa izpelje. Prišel je 1. december, in v velikem Gabru še ni bilo pokopališča. Ker pri tako važnej reči se morajo občine prej vsaj nekoliko posvetovati, in zaradi velikega snega tudi ni bilo mogoče v treh dneh napraviti novega pokopališča. A kaj se g. Vesteneck briga za srenje; on meni, da glavari tam kje na Turškem in da ima on edini zapovedovati, drugi pa brez ugovora ubogati. Radovedni pa smo bili, kaj se bo zgodilo, če med tem kdo umrje.

Ni bilo treba dolgo čakati; umrl je nek otrok in mati je prišla g. župnika vprašat, kdaj naj otroka prinesó k pokopu. G. župnik ji povedo, da se vsled ukaza Vesteneckovega otrok ne sme pokopati v Št. Vidu, ampak da bi ga morali pokopati v velikem Gabru. Ker pa tam pokopališča še ni bilo, podal se je otrokov oče v Litijo k okrajnemu glavarju prosit ga dovoljenja, da bi smeli otroka pokopati v Št. Vidu. In mislite, da je to mar dovolil? Prav osorno je odpisal g. župniku, da prošnje očetove ne more vslišati, ampak da ostane pri prvi svoji določbi! Vsled tega so se naš g. župnik podali v Ljubljano, da se pri škofijstvu in pri deželni vladi pritožijo zoper to samovoljno in neslišano ravnanje okrajnega glavarja, ki nam daje take občino zadevajoče ukaze, ne da bi se prej z občino posvetoval in dogovoril. Zato pa upamo, da bo deželna vlada ta nepostavni ukaz ovrгла**). A po naši misli to še ni dovolj, marveč je slavna deželna vlada dolžna reč naznaniti dalje, da tudi ministerstvo izve, kako se v našem okraju godi, odkar smo otroka dobili za okrajnega glavarja. Ljudje že resno poprašujejo, koliko časa se bo še v Litiji šopiril Vesteneck, ki je že tako očitno pokazal, da službi okrajnega glavarja ni kos?

Pri omenjenem shodu županov so nam g. župnik tudi dali račun o šolskih potrebščinah,

da bomo zastale doneske mogli pobrati in odrajtati šolskemu svetu. Bukovskemu županu pa to ni bilo po volji, in zlasti se mu je za deklice šola zdela nepotrebna, češ, da se le slabih reči uče. Pa to, kar je on trdil, ni res; deklice se kaj takega, kar jim je on podtikal, v šoli ne učé, pač pa mnogo koristnega, ki bi tudi omenjenemu županu ne škodovalo, da bi znal vsaj kako postaviti prebrati in bi ne modroval tako kakor unidan v Zatičini. Ko je namreč okrajni glavar Vestenek prvič prišel tje, je poklical vse župane iz okolice zatiške ter jih postavil v vrsto in vsakega vprašal, od kod je in kakšna je kaj njegova občina. Ko pride do očeta Štorovčana, župana bukovskega, mu reče: „Vi ste pa stari“. Na to odgovori: „Star sem, in dolg sem“. „Koliko časa ste pa že župan?“ Pričujoči so mislili, da bo rekel kakih 30 let, pa odgovori, da teče še le četrto leto. Ko okrajni glavar začne govoriti o natančnosti šolskih postav, se oče Štorovčan zopet odrežejo, da slovenščina v šolah je nemurna, da naj se podučuje nemški, ker se z nemško „špraho“ daleč pride. Pričujoči župani so se jeli smejeti, ker so brž sprevideli, kam pes taco molí, in da bukovski župan se je hotel okrajnemu glavarju le prihlkniti, obenem pa jih je jezilo, da se med njimi nahaja človek, ki si upa med Slovenci tako čenčati!

Domače novice.

V Ljubljani, 23. decembra.

(Dimitzeve „Geschichte Krains“) je prišel na svitlo III. dela 3. snopič, ki obravnava zgodovino kranjske dežele od ponehanja reformacije pod Ferdinandom II. (1596—1637) in dóbo slavnega škofa Tomaža Krena. Več o tem spregovorimo, ko bode vse delo končano.

(„Slovenska Matica“) ima 12. januarija 1876 občni zbor. „Narod“ raznjanja, da se njegova stranka najbrž ne bode vdeležila volitev tudi letos še ne, in da vzroke pove ob svojem času.

(„Slovenska knjižnica“) bode v prihodnjem letu v Ljubljani izhajala. Prvi zvezek bo obsegal J. Jurčičev nov izvirni roman „Doktor Zober“.

(Čitalnica ljubljanska) bo imela sv. Štefana dan svoj letni občni zbor ob 11. uri dopoldne. Program je sledeči: 1. Nagovor predsednikov 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Posamezni nasveti. 5. Volitev: a) predsednika, b) blagajnika in c) 15 odbornikov.

(Iz seje deželnega odbora 18. decembra.) Namesto umerlega Brezniskega župnika Lovro Pintarja se izvoli za okrajnega šolskega svetnika za Radoljski okraj župnik Janez Sajovec iz Mošenj. — Predlogu deželnega šolskega sveta se pritrdi, da se v proračun normalnošolskega zaklada postavi 1500 gl. za učiteljske remuneracije za podučevanje v kmetijstvu v nadaljevalnih ljudskih šolah. — Duhovniku v Podkraju se po predlogu deželnega šolskega sveta dovoli remuneracija za prostovoljno podučevanje šolske mladeži. („Nov.“)

(Zapomnite si jih!) Ko je v državnem zboru šlo za to, ali se dovoli ministerstvu poljedelstva tisti znesek, ki se vsako leto izdaja za podporo kmetijstvu in od kteregeta dobi tudi kranjska dežela nekaj, je večina, med njo tudi državopravna stranka, glasovala za dovolitev. Le kranjski nemčurski poslanci dr. Schaffer Suppan in Dežman so bili z manjšino za to, da se za kmetijstvo dotični znesek ne dovoli. Ko je Dežman beračil glasov pred volitvijo, je obetal kmetom zlate gore; kako pa

zdaj! V povikšanje plače kakemu uradniku, ki je že tako predobro plačan, bi bili pa vsi trije privolili.

(Judje). Po „krah“ dunajskem so usahnili na Dunaji judom vrelci denarni, zato so se zdaj ti ljudje razkropili po prej tako zaničevanih „provincinah“ denarja iskat in spečavat blago za malo ceno, ktere pa še ni vredno. V Ljubljano se po večkrat za kak mesec priklati kak tak tič, ki pa potem zopet odleti, ko je nekaj lahkovernih revežev oskubil. Zdaj je teh tičev polno v Ljubljani in „Slov. Narod“ jih priporoča na svoji zadnji strani. Ali je to prav, če se tudi za plačo godi?

(Slovensko gledišče.) „Ogenj ni igrača“, je zopet igra francoskega izvirnika. Da za take sicer umetno spletene in za popolnem izobražene pazljive poslušalce res mikavne igre, če bi tudi ne bile zrastle na tujem drevju in v razmerah pri nas še ne navadnih, v Ljubljani zdaj še ni toliko občinstva, kolikor bi ga bilo želeti „dramatičnemu društvu“, to se je zopet v soboto pokazalo, ko so bili prostori le pičlo zastavljeni. Med igralkami omenimo gospice Podkrajškove, ki je svojo nalogo z navadno izurjenostjo dovršila; gospica Namretova je jezično „doktorico“ zelo naravno naslikala, ravno tako gospica Vrtnikova njeno radovedno, a naivno hčerko; gospica Ledarjeva je igrala dosti primerno. Gospod Kocelj je ta večer imel posebno priliko skazati se v mimiki, gospod Schmidt je imel njemu nepristojno nalogo, zato se menda zá-njo tudi ni mogel navdušiti. Občinstvo, kar ga je bilo, je igro s pohvalo sprejelo. — Prihodnja predstava bo 28. t. m.

(Nemčurska zlobnost) postala je taka, da se ne ustraši ničesar, s čemur misli, da bi Slovincem škodovala, posebno laži in obrekovanja ne, to kaže sledeče. Postava o porotnikih je veliko breme za naše ljudstvo. Iz daljnih krajev morajo močje prihajati v Ljubljano ter tu bivati na lastne stroške, dokler obravnave trajajo, domá pa mnogo zamudé. Zato ni nobeden posebno vesel, če pride vrsta ná-nj, in čuje se veliko pritožeb. Ko je te dni nek posestnik to potožil v neki družbi, se oglasi brž nek nemčur rekoč: „Ta postava je sitna za vas, kaj ne?“ „Kaj pa, da je“, odgovori kmetič; „več ko 150 gl. mi bo škode.“ „Hehe“, se reži nemčur, „s kom pa držite vi, z Nemci ali Slovinci? Ktere volite?“ „Slovince zmiraj, sem jih in jih bom“, je odločen odgovor. „Hehe“, pa se nemčur še bolj reži, „veste, kdo je to vam toliko sitno in težko naredil? Nihče drug, ko dr. Toman in Costa. Pa prav je, zakaj pa volite Slovence.“ Pri teh besedah pa se vzdigne kmetiški mož in pravi resno: „Niste na pravega naleteli gospod, ali kar ste! Jaz nisem tako neumen, da ne bi vedel, kdo je to postavil naredil in da dr. Toman in Costa moreta ravno tako malo zato, kakor jaz in vi. Za take obreklije in hudobne laži si poiščite drugačnih ušes, ko so moje, vi nemčur vi!“ Na to nemčur nič ne odgovori, ampak se pobere tiho in potepeno. — Pri tem kmetu, ker je bol izobražen, nemčurski lažnjivec ni nič opravil, ali takih kmetov, žalibog! ni veliko. In res smo zvedeli z Gorenjskega, da se gori na enak način kmetje hujskajo proti slovenskim poslancem, nemčurski aposteljni jim namreč pravijo: „Če bi vi ne bili volili Slovencev, bi še zdaj ne bilo porotne postave. Nemci bi je ne bili nikdar skovali. Tako vam vaši slovenski poslanci naklanjajo čedalje večja bremena.“ Ali ima biti tako hujskanje že nemčurska agitacija za volitve v deželni zbor, ki se imajo prihodnje leto vršiti? Če je tako, opozorujemo

*) Po naključbi zakasnjeno.

Vred.

**) Izid te reči nam blagovoljno poročite. Vr.

prijatelje svoje in Slovence sploh, naj skrbe za to, da taki lažnjivci ne bodo dobili nikjer vere, ter naj podučujejo ljudstvo, sicer nam bodo nemčurski krti zopet tla na vse kraje prerili. Nemčurska zlobnost in predrznost je res že od sile.

(Popravek). V zadnjem „Slovincu“ je pri tisku prišla prva vrsta uvodnega članka tretjega oddelka v prvi oddelek za tretjo vrsto, kar pri branji zelo moti. Naj si bralec to blagovoli sam popraviti.

Razne reči.

— Franjo Marn, doslej imenovan gimnazijski učitelj v Karlovcu, toda v službi v Zagrebu, je od svetlega bana potrjen za profesorja na viši gimnaziji zagrebški.

— Preč. g. Andrej Pečar, častni kanonik in župnik na Krki je bil 10. t. m. od mrtuda zadet in bode boje težko okrevail.

— Grof Barbo je 20. t. m. iz Dunaja došel v Ljubljano.

— G. Winkler je imenovan za dvornega svetovalca pri c. k. namestništvu tržaškem, kar nam je naš g. dopisnik goriški naznanil že pred par meseci. Radovedni smo, če se vresniči tudi druga pri tisti priliki omenjena vest, da se bo g. Winkler odpovedal državnemu poslanstvu.

— Baron Rechbach, dvorni svetovalec in okrajni glavar goriški, je od cesarja dobil v pripoznanje svojega zvestega in izvrstnega delovanja križec Leopoldovega reda.

— Za novo šolo v Šmartnem pri Litiji so cesar darovali 500 gl.

— Čitalnici mariborskeje novi predsednik je g. Kačič, podpredsednik in tajnik g. Rajč, denarničar g. Koser, odborniki gg. dr. Dominkuš, Alt, Šmidinger in dr. Srnec. Premoženja ima 426 gl. Početkom novega leta se preseli v g. Šramel-ovo poslopje.

— Mariborski trgovci s specerijskim blagom so se med saboj zavezali od zdaj za naprej od potujočih agentov nič več ne kupovati in če jim hiše, ki jih zastopajo, zastopništva ne odvzemo, tudi od tistih hiš več kupovali ne bodo. Tudi pri nas bi tak sklep ne bil odveč; če človek le na ulice stopi, naleti na take agente, ki domačim trgovcem škodo delajo, ker hodijo od hiše do hiše in ljudem vsiljuje svoje blago.

— Trgovsko šolo hočejo narediti v Mariboru in volili so že odsek 5 različnih trgovcev, da to reč dobro pretresejo.

— Iz Štajarskega se nam piše: „Der Freimüthige“, (list vredovan v duhu nekdanje Zimmermannove „Freiheit“), se tudi slovenskim „paverskim“ t. j. nemčurskim kmetom pošilja na ogled in na ponudbo. Za priklado se listu prideva roman: „Die bishöfliche Visitation“. Varite se strupa!

— V žrelu ognjenika Vesuva je začelo vreti in gost dim se kadi iz njega; tudi se sliši nekoliko bobnenja, po noči pa se vidijo iz Neapelna ognjeni žarki. Opazovalni instrumenti se vedno stresajo.

— † Babukić. V noči od 20. do 21. t. m. je mrtud zadel vrlega jugoslovanskega pisatelja Vekoslava Babukića. Rojen je bil l. 1812 v Požegi, od l. 1846 profesor ilirskega jezika in slovstva, sedaj na viši gimnaziji v Zagrebu. Bolehal je dalj časa; bil je vendar v pondeljek popoldne še v šoli. Ko ga v torek zjutraj ni bilo, pošlje ravnatelj v njegov stan, in dobijo ga ondi mrtvega na tleh. Marljivo je bil ranjki delovati jel na narodnem polji

nekdaj z Gajem in Kukuljevičem; spisal „Illyr. Grammatik. Wien. 1839“; Ilirsko slovnico v Zagrebu 1854. Ponatisnjena se nahaja v „Ilirsko-nemačko-talianski rečnik“, spisal Jos. Drobnič, in na svetlo dala Matica ilirska, v Beču 1846—49. V novejši liberalni mladohrvatski dobi so zasluženega moža nekoliko prezirali in odmičovali, prihodnost bode bolj hvaležna njegovim zaslugam, upajmo! Naj v miru počiva!

— Kako dosedanje železne vage s kembeljnomo predelati za domačo rabo po novi vagi, popisuje M. Brežnik, učitelj na Štajarskem Ljubnem, v zadnjih „Novicah“ tako le: Le še malo dni — in stopili bodemo z novim letom v dobo nove mere in vage, v dōbo meterskih mér. Ni tedaj čuda, da se vzlasti med kmeti sliši govorica: „bomo li morali svoje ročne železne tehtnice s kembeljnom „rimske vage“ (Schnellwage) imenovane zavreči in škodo trpeti?“ — Tega ne bo treba, prenaprediti se bode moral samo kembelj (Laufgewicht), ki bo moral težji biti, namreč: Kolikor funtov tehta kembelj sedaj, natanko toliko kilogramov mora za novo vago kembelj vagati ali težak biti.

Dajmo en izgled: Ako vaga kembelj 2 funta, mora potem 2 kilograma vagati; če vaga sedaj 3 funte (3), potem mora vagati 3 kilograme (klgr.); če vaga 3½ funte, mora potem 3½ klgr. težak biti. Iz tega se razvidi, da kembelj mora biti težji, zato, ker je kilogram teži kakor funt. Zato se bode moralo prikovati kembeljnu toliko železa, da bo za toliko, kakor je rečeno, teži. Natanko se z desetinskimi (decimalnimi) številkami preračuna, koliko da je treba dostaviti kembeljnu.

Povedati pa hočem tudi z navadnimi številkami. Kembelj take vage se zvaga in rečimo, da je 3 in četrt funta težak. Koliko se mora temu prikovati? — Toliko kolikor so 3 kilogrami in četrt kilograma teži od 3 funtov in četrt funta. Tri cele in četrt funta je en kilogram in 82 dekagramov, še manjka do 3 kilogr. in 25 dekagramov = en kilogram in 43 dekagr. Ravno toliko se kembeljnu železa dostavi.

Vsak kovač ali ključar to lahko kembeljnu prikuje. Vendar mora tudi na vrhu ljuknico narediti v kembelj, da se bodo mogle vanj tudi te vrste tehtnice štempljati.

Rimske vage bodo potem vlekile na mali strani v vsaki zarezi ¼, ½, ¾, 1 kilogram itd. Na večji strani bodo pa na vsaki zarezi vlekile cel kilogram naprej do 5, 10, 15, 20, 100 kilogramov, kakor koli so konstruirane.

Nektere naše stare vage vlečejo na večji strani precej na prvi zarezi zdaj 25 funtov, druge 10; to je različno. Vendar bodo ravno tako v istih zarezih, kolikor sedaj funtov vlečejo, tudi z dostavljenim kembeljnomo kilograme vlekile. Imena za firnike ¼, ½, ¾, 1 funt se lahko enačijo s ¼, ½, ¾, 1 kilogramom ali pa 25, 50, 75, 100 dekagrami ali 1 kilogramom. To velja za malo stran.

Za večjo stran naj se pa namesti imena funt imé kilogram izreka, na pr. 25 zarez je 25 funtov bilo poprej, sedaj naj se reče 25 kilogramov itd.

Umrli so:

Od 10—16. decembra: Eva Pavlin, čuvajeva žena, 37 l., v bolnišnici za oslabljenjem; Janez Baraga, hišnik, 74 l., in Marija Supan, višj. šn. nadzornika žena, 54 l., za mrtudom; Franc Trost, branjevec, 45 l., za sušico; Ivana Krema, gost. o., 9 l., v boln. za mrtudom na možganih; Jožef Flis, žnidarsk pom. 17 l., in Terezja Bernot, delavka, v boln. za oslabljenjem; Janez Hönigman, gruntar. o. 3 t., v boln. za oslabljenjem; Franc

Škof, miz. o., 2 l., za škrlatnico; Ana Gašperlin, del. o., 12 l., v boln. za srčno napako; Franc Anžič, 54 l., v boln. za srčno vodenico; Jak. Hribar, delavec, 51 l., v boln. za mreničnim utrpjenjem; T. Ipavec, rač. oficijal, 23 l., Janez Miklavc, delavec, 45 l., v boln. in Jera Gartrose, 68 l., v boln., vsi za jetiko; Leop. Fürnschuss, vrad. vd., 66 l., za srčno napako; Antonija Hauptman, hišn. o., 14 l., za jetiko.

Eksekutivna dražba.

24. dec. 3. Andr. Androjna-vo iz Orlj (2173 gl.). — 3. Jože Ritzinger-jevih dedičev v Rudolfovem (1510 gl.), obe v Krškem. — 2. Martin Malešič-ovo iz Drašče (450 gl.). — 2. Friderik Žnidaršič-ovo iz Bistrice (4300 gl.), obe v Metliki. — 2. Marije Barbič-ëve iz Topolca (3400 gl.), v Bistrici. — 2. Jože Volk-ovo iz Griž (1017 gl.) v Ipavi. — 2. Jernej Karn-ovo iz Dvorja (480 gl. v Kranju. — 2. Jan. Rupar-jevo iz Ručke (35 gl.). — 2. Tone Tomšič-ovo iz Bistrice (9900 gl.) v Krškem.

Telegrafične denarne cene 22. decembra.

Papirna renta 69.40 — Srebrna renta 73.65 — 1860letno državno posojilo 111.70 — Bankine akcije 921 — Kreditne akcije 204.20 — London 113.50 — Srebro 106.25. — Ces. kr. cekini 5.37 — 20Napoleon 9.12.

Jako primerno darilo

za (93—1)

Božič in novo leto

je za dame in gospode, ki hočejo imeti zdrave lepe zobé in usta čista in brez vsega duha, c. k. privilegirana, dobro skušena in priljubljena antiseptična voda za zobe, steklenica po 1 gld.; zobna štupa po 1 gld. škatljica; zobna pasta, škatljica po 80 kr.; pasta v štanijoli po 30 kr. — vse to iznajdba

med. dr. Tanzerja,

učenika na c. k. vseučilišču v Gradcu.

Zaloge teh reči so v Ljubljani pri lekarju Biršicu, E. Mahru in česarji Lud. Businaro; v Loki pri Marinšek in v lekarni v Kranji, v Kamniku, pri Rauscherji v Celji in v predmestni lekarni v Mariboru.

Okolo 1000

mernikov prav lepega brinja je za kupiti v Zagorji na Notranjskem pri Alojz Domicelj-u.

„ZVON“

začne izhajati z novim letom, po dvakrat v mesecu na celi pōli. Naročnina mu bode: za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold.; učencem in dijakom (po več listov skupaj v zavoji) 3 gold. na leto, 1 gold. za 4 mesece.

Naslov: An die Redaktion der Zeitschrift „Zvon“, Wien, Hernals, poste restante.

Na Dunaji, 1. decembra 1875.

(86—3)

Jos. Stritar,

Wien, Ottakring, Hauptstrasse 23.

Dr. Janez Steiner

c. k. bilježnik,

ima svojo (87—3)

pisarnico v Kranji hiš.-št. 180.